

FO: Ondergrond

Vergadering d.d. : 27 november 2017

Agendapunt:

Onderwerp:	Bestuurlijk Overleg d.d. 11 dec. 2017 Ondergrondse gasopslag Norg/Langelo	Zaaknummer(s):
Opsteller:	5.1.2e 5.1.2e (O&M); 5.1.2e of 5.1.2e (mobiel)	
Afgestemd met:	5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e (O&M) (t.b.v. procedures); 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e (PPM) (mede t.b.v. schade- afhandeling)	
Relatie met de beleidsthema's:	Omgevingsvisie (w.o. Visie op de Ondergrond) Gasopslag	
Is er dekking van het benodigde bedrag:	☐ ja ☐ nee ☒ n.v.t.	
Status:	☒ ter informatie t.b.v. voorbereiding BO d.d. 11-12-'17 ☐ ter besluitvorming	
Samenvatting:	<p>Het min. van EZK heeft het initiatief genomen t.b.v. een bestuurlijk overleg d.d. 11 dec. 2017 met de gemeenten Noordenveld en Leek, de provincies Drenthe en Groningen en het waterschap Noorderzijlvest. De adviezen van de betrokken overheden vormen de aanleiding voor het overleg, in het bijzonder het punt van de afhandeling van schadegevallen in het desbetreffende gebied. De provincie Groningen heeft in de procedure Norg-2015 geen advies uitgebracht. De andere 4 partijen hebben een gelijkkluidend advies uitgebracht (zie bijlage brief van GS van Drenthe d.d. 23 nov. 2017). Daarnaast zal EZK de afronding van de procedure Norg-2015 (nw. beslissing op bezwaar) en de verdere voortgang van de procedure Norg-2017 (volledig geactualiseerd opslagplan 2017) op de agenda zetten.</p> <p>Vanuit de afdelingen PPM en O&M is ambtelijke ondersteuning beschikbaar bij het overleg, indien dit wenselijk wordt geacht.</p>	
Advies/beslispunten:	Ter informatie t.b.v. voorbereiding BO d.d. 11-12-'17	
Verdere procedure, incl. communicatie:	☐ besluitenlijst ☐ persbericht ☒ overige, te weten: N.v.t.	
Bijlage(n):	Advies van GS provincie Drenthe d.d. 23 nov. 2017	

Nadere toelichting:

eerder in FO geweest d.d. 4/9 (vooraankondiging en voorlopig standpunt) en 16/11(uitkomst: nu niet adviseren).

Opslagplan Langelo/Norg (2015-2017):

Tussen 1983 en 1995 was het gasveld Norg een conventioneel gasveld waaruit hoogcalorisch gas werd gewonnen. Na het stopzetten van de gasproductie is het voorkomen geschikt gemaakt voor Ondergrondse Gasopslag (UGS) van laagcalorisch gas (Groningen-kwaliteit). De UGS Norg wordt gebruikt voor het leveren van verhoogde productiecapaciteit ondersteunend aan het Groningen veld. De inzet van de UGS Norg wordt door GasTerra bepaald en is afhankelijk van de marktvraag en andere leveringseisen. De opslag is gepland om in bedrijf te blijven als UGS tot ongeveer 2060.

Norg-2015:**Beslissing op bezwaar**

Op 6 aug. 2015 heeft de minister ingestemd met een wijziging van het vigerende opslagplan t.a.v. een drukverhoging t.b.v. het vergroten van het werkvolume in het gasveld van 3 naar 7 miljard m³ per jaar. Tegen deze instemming hebben de gemeenten Noordenveld en Leek bezwaar gemaakt. De minister heeft de bezwaren afgewezen. Tegen deze beslissing hebben de gemeenten beroep ingesteld en gewonnen. De RvS heeft in maart 2017 de beslissing op bezwaar van de minister vernietigd wegens onvoldoende motivering.

Er moet dus een **nieuwe beslissing op het bezwaar** komen cf. de huidige Mijnbouwwet. Het ministerie voorziet deze beslissing op het bezwaar voor jan. 2018.

T.b.v. deze procedure hebben we op 16 aug. '17 een adviesverzoek met bijbehorende stukken ontvangen. Op 24 okt. jl. liep de adviestermijn af; we hebben niet geadviseerd.

Voorlopige voorziening

Er is gebleken dat NAM al langere tijd die verhoogde drukken in de praktijk toepaste op basis van het besluit van aug. 2015 (een bezwaar schorst het besluit niet). De twee gemeenten hebben daarop een verzoek tot voorlopige voorziening bij de RvS ingediend (zitting 31 aug. '17; uitspraak 7 sept. jl.; uitkomst: NAM mag die verhoogde drukken vooralsnog **niet** toepassen en moet zich houden aan het opslagplan van 2014 en het instemmingsbesluit van juni 2014). Deze situatie duurt voort tot dat de nw. beslissing op bezwaar van kracht is geworden (wsn. Q1- 2018)

Afstemming decentrale overheden

Op do. 21/9 jl. heeft de afstemmingsbijeenkomst van de decentrale overheden (prov. Drenthe, RUD-Drenthe, de gemeenten Leek en Noordenveld en prov. Groningen; Waterschap Noorderzijlvest (WNZ) was afwezig) over uitsluitend de Norg-2015-procedure plaatsgevonden. Op 16 oktober jl. heeft er een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de twee gemeenten en de provincie Drenthe over de te volgen koers. Dit heeft er toe geleid dat er voor 24 okt. jl. een afzonderlijk maar gelijkluidend advies is uitgegaan naar de minister van de provincie Drenthe, de twee gemeenten en het WNZ (zie bijlage de adviesbrief van de provincie Drenthe). Over de inhoud van de brief heeft afstemming plaatsgevonden waarbij ook vanuit de provincie Groningen is meegelezen en commentaar geleverd.

Punten uit het Drentse advies:

- Bodembeweging: de Drentse overheden vragen nu om een onderzoek naar het zgn. "ademen" van de bodem ten gevolge van het periodiek vullen en legen van het veld;
Onze visie: in het opslagplan Norg-2017 zit hierover al informatie waarop nog geen SodM-advies is uitgebracht; bij onze eventuele advisering Norg-2017 kunnen we dit punt dan voor het gehele plan op-/overnemen;
- Schadeafhandeling: de Drentse overheden vinden dit een zwaarwegend punt van onvrede;
Onze visie: mogelijk is begin 2018 helder of de "Groningse regeling" ook gaat gelden voor Norg/Langelo; PPM?
- Onderbouwing: de Drentse overheden vinden de begrijpelijkheid van de adviezen en de weergave daarvan in EZK-besluiten een belangrijk punt;
Onze visie: we vinden met alle betrokken partijen het SodM-advies Norg-2015 een goed voorbeeld dat navolging verdient; punt kan meegenomen worden in eventuele advisering op Norg-2017;
- Leveringszekerheid: de Drentse overheden trekken de noodzakelijkheid van de "extra" opslagcapaciteit voor Norg in twijfel;
Onze visie: gelet op de uitspraak d.d. 15 november 2017 t.a.v. het Groningen veld waarbij de

leveringszekerheid nadrukkelijk ter discussie is gesteld als ondergrens voor de gaswinning vanuit dit veld, is een standpunt over de noodzakelijkheid van een vergrote opslag in Norg op dit moment moeilijk in te nemen.

In de brief is ook de volgende passage opgenomen:

"Het zou goed zijn als wij met elkaar in gesprek gaan om onvrede over schadeafhandeling te herstellen en vertrouwen op te bouwen voor een toekomst met een intensiever gebruik van de gasopslag."

Deze suggestie/dit verzoek tot een gesprek is door het ministerie opgepakt. Het hoofdonderwerp is daarmee ook bepaald tot de "schade-afhandeling".

Op 16 okt. jl. is in het FO Ondergrond besloten om in deze procedure Norg-2015 geen advies uit te brengen, maar bij de aansluitende procedure ten aanzien van het volledig geactualiseerde opslagplan-2017 (procedure Norg-2017) wederom in afstemming met de betrokken decentrale overheden advisering te overwegen. Daar zal invulling aan gegeven worden vanuit de afdelingen.

Seismiciteit

Bij het gasveld Norg en de UGS Norg hebben zich in de jaren 90 twee lichte aardbevingen voorgedaan. In 1993 terwijl het nog een conventionele gaswinning betrof, een beving met $M = 1,5$ en in 1999 bij de eerste vulling van het veld (als UGS Norg) met $M = 1,1$. Verdere seismiciteit is in de fase van het UGS niet aan de orde geweest.

Uit het omvangrijke advies van SodM (incl. TNO) van 4 juli 2017 t.b.v. de nadere onderbouwing en motivering van een nieuwe beslissing op bezwaar door de minister, blijkt naar onze mening terecht dat het risico op seismiciteit met het voorgestelde vergrote drukk bereik, zoals reeds "vergund" in 2015, niet toeneemt. Dit komt overeen met de eerdere adviezen van SodM in 2015 t.b.v. het besluit van 6 aug. 2015.

Norg-2017

In het FO-Ondergrond van 4 sept. en van 16 okt. jl. is besloten in deze procedure (Norg-2015) geen advies uit te brengen, maar eventueel indien gewenst dan wel noodzakelijk te adviseren op het geactualiseerde opslagplan voor de gehele locatie (procedure Norg-2017), dat zeer wsn. begin 2018 opnieuw in procedure komt (herstart van de procedure die op 4 mei jl. is gestart en op 28 juni jl. is opgeschort).

Het ministerie van EZ heeft mondeling aan de provincie Drenthe laten weten eerst de procedure Norg-2015 te willen afronden alvorens Norg-2017 wordt herstart.

Over de herstart van deze procedure zal op 11 dec. as. ook gesproken worden. EZK zal daarbij hun visie daarop toelichten.

De adviezen (Sodm (incl. TNO) en Tcbb) t.a.v. de Norg-2017-procedure zijn nog niet door de decentrale overheden ontvangen.

In de procedure van Norg-2017 kan indien wenselijk op andere aspecten gereageerd worden dan alleen het vergrote drukk bereik.

Eventuele gevolgen van de gasopslag Norg doen zich ter plaatse in de provincie Drenthe voor.

Waaronder dus ook schademeldingen.

Schadeafhandeling en schadeprotocol

PPM